ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 27ης Απριλίου 2023*

«Προδικαστική παραπομπή – Δίκαιο των σημάτων – Οδηγία 89/104/ΕΟΚ – Οδηγία (ΕΕ) 2015/2436 – Κανονισμός (ΕΚ) 40/94 – Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1001 – Αποκλειστικά δικαιώματα του δικαιούχου σήματος – Σήμα το οποίο ανήκει σε πλείονα πρόσωπα –Απαιτούμενη πλειοψηφία μεταξύ των συνδικαιούχων για την παραχώρηση αδείας χρήσεως του σήματός τους και για την καταγγελία της σχετικής συμβάσεως παραχωρήσεως»

Στην υπόθεση C-686/21,

με αντικείμενο τις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ που υπέβαλε το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) με απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 15 Νοεμβρίου 2021, στο πλαίσιο των δικών

VW,

κατά

SW,

CQ,

ET,

Legea Srl,

και

Legea Srl,

κατά

VW,

SW,

CQ,

ET,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους Δ. Γρατσία, πρόεδρο τμήματος, M. Ilešič (εισηγητή) και I. Jarukaitis, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο VW, εκπροσωπούμενος από τον F. Rampone, avvocato,

– η Legea Srl, εκπροσωπούμενη από τον G. Biancamano, avvocato

– οι SW, CQ, ET, εκπροσωπούμενοι από τον R. Bocchini, avvocato,

– η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον P. Messina και την P. Němečková,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2436 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2015, L 336, σ. 1), και του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικων διαφορών, αφενός, του VW κατά των SW, CQ, ET και της Legea Srl, καθώς και, αφετέρου, της Legea κατά των VW, SW, CQ και ET, σχετικά με τη φερόμενη ως παράνομη χρήση σημάτων αποτελούμενων από το σημείο «Legea».

Το νομικό πλαίσιο

Οι κανονισμοί για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3 Ο κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 422/2004 του Συμβουλίου, της 19ης Φεβρουαρίου 2004 (ΕΕ 2004, L 70, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός 40/94), καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της

26ης Φεβρουαρίου 2009, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1), ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 13 Απριλίου 2009. Ο ως άνω κανονισμός 207/2009 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, από 1ης Οκτωβρίου 2017, από τον κανονισμό 2017/1001.

4 Το άρθρο 5 του κανονισμού 40/94, με τίτλο «Δικαιούχοι κοινοτικών σημάτων», όριζε τα εξής:

«Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, συμπεριλαμβανομένων των οντοτήτων δημοσίου δικαίου, δύναται να είναι δικαιούχος κοινοτικού σήματος.»

5 Το άρθρο 9 του κανονισμού, με τίτλο «Δικαίωμα που παρέχει το κοινοτικό σήμα», προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Το κοινοτικό σήμα παρέχει στο δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

α) κάθε σημείο που ταυτίζεται με το κοινοτικό σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωρηθεί·

β) κάθε σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτοσήμου ή της ομοιότητάς του με το κοινοτικό σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών οι οποίες καλύπτονται από το κοινοτικό σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από μέρους του κοινού. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης μεταξύ σημείου και σήματος·

γ) σημείο, που ταυτίζεται ή ομοιάζει με το κοινοτικό σήμα, για προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν ομοιάζουν με εκείνες για τις οποίες έχει καταχωρηθεί το κοινοτικό σήμα, εάν αυτό χαίρει φήμης στην [Ευρωπαϊκή] Κοινότητα και η χρησιμοποίηση χωρίς εύλογη αιτία του σημείου, θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του κοινοτικού σήματος ή θα έβλαπτε τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.»

6 Το άρθρο 16 του κανονισμού, με τίτλο «Εξομοίωση του κοινοτικού σήματος με το εθνικό σήμα», είχε ως εξής:

«1. Εκτός αντιθέτου διατάξεως των άρθρων 17 έως 24, το κοινοτικό σήμα ως αντικείμενο κυριότητας, θεωρείται στο σύνολό του και για το σύνολο του κοινοτικού εδάφους, ως εθνικό σήμα καταχωρημένο στο κράτος μέλος στο οποίο, σύμφωνα με το μητρώο κοινοτικών σημάτων:

α) ο δικαιούχος έχει την έδρα ή την κατοικία του κατά την κρίσιμη ημερομηνία

ή

β) εάν δεν ισχύει το στοιχείο α), ο δικαιούχος έχει εγκατάσταση κατά την κρίσιμη ημερομηνία.

2. Όσον αφορά τις περιπτώσεις που δεν προβλέπονται στην παράγραφο 1, το κράτος μέλος στο οποίο αναφέρεται η παράγραφος αυτή, είναι το κράτος μέλος όπου εδρεύει το [Γραφείο Εναρμόνισης στην Εσωτερική Αγορά (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα)].

3. Εάν περισσότερα του ενός πρόσωπα έχουν εγγραφεί στο μητρώο κοινοτικών σημάτων ως συνδικαιούχοι, η παράγραφος 1 ισχύει για τον πρώτο αναγραφόμενο δικαιούχο. Άλλως, ισχύει για τους επόμενους συνδικαιούχους με τη σειρά της εγγραφής τους. Αν η παράγραφος 1 δεν ισχύει για κανέναν από τους συνδικαιούχους, εφαρμόζεται η παράγραφος 2.»

7 Το άρθρο 21 του κανονισμού, με τίτλο «Διαδικασία αφερεγγυότητας», όριζε στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Η μόνη διαδικασία αφερεγγυότητας στην οποία μπορεί να συμπεριληφθεί ένα κοινοτικό σήμα είναι εκείνη που κινήθηκε στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου ο οφειλέτης έχει το κύριο κέντρο των συμφερόντων του.

[…]

2. Σε περίπτωση κοινού δικαιώματος ενός κοινοτικού σήματος, η παράγραφος 1 εφαρμόζεται στο μερίδιο του συνδικαιούχου.»

8 Το άρθρο 22 του κανονισμού 40/94, με τίτλο «Άδεια χρήσης», προέβλεπε στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Είναι δυνατόν να παραχωρηθούν άδειες χρήσης κοινοτικού σήματος για το σύνολο ή μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών για τα οποία έχει καταχωρηθεί και για το σύνολο ή τμήμα της Κοινότητας. Οι άδειες χρήσης μπορεί να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές.

2. Ο δικαιούχος κοινοτικού σήματος μπορεί να επικαλεσθεί τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό κατά του έχοντος την άδεια ο οποίος παραβιάζει ρήτρα της σύμβασης για την παραχώρηση της άδειας χρήσης όσον αφορά τη διάρκειά της, τη μορφή υπό την οποία μπορεί, σύμφωνα με την καταχώρηση, να χρησιμοποιηθεί το σήμα, τη φύση των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τις οποίες έχει παραχωρηθεί η άδεια, το έδαφος στο οποίο επιτρέπεται η επίθεση του σήματος ή την ποιότητα των προϊόντων που κατασκευάζει ή των υπηρεσιών που παρέχει ο έχων την άδεια.»

9 Οι ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 5, 9, 16, 21 και 22 του κανονισμού 40/94 είναι παρόμοιες με τις αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 5, 9, 19, 24 και 25 του κανονισμού 2017/1001.

Οι οδηγίες για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων

10 Η πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, από τις 28 Νοεμβρίου 2008, από την οδηγία 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2008, L 299, σ. 25, και διορθωτικό ΕΕ 2009, L 11, σ. 86). Η τελευταία αυτή οδηγία καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την οδηγία 2015/2436, η οποία άρχισε να ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο της 55, από τις 15 Ιανουαρίου 2019.

11 Κατά την τρίτη και έκτη αιτιολογική σκέψη της πρώτης οδηγίας 89/104:

«[εκτιμώντας] ότι, προς το παρόν, δεν φαίνεται αναγκαία η πλήρης προσέγγιση των νομοθεσιών περί σημάτων των κρατών μελών και ότι η προσέγγιση αρκεί να περιορίζεται μόνο σε εκείνες τις Εθνικές διατάξεις οι οποίες έχουν την πλέον άμεση επίδραση στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς·

[…]

ότι η παρούσα οδηγία δεν πρέπει να αποκλείει την εφαρμογή επί των σημάτων των νομικών διατάξεων των κρατών μελών, εκτός από το δίκαιο των σημάτων, όπως είναι οι διατάξεις σχετικά με τον αθέμιτο ανταγωνισμό, την αστική ευθύνη ή την προστασία των καταναλωτών».

12 Το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαιώματα που παρέχει το σήμα», προέβλεπε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στο δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

α) σημείο ταυτόσημο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες ταυτόσημες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί·

β) σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτόσημου ή της ομοιότητάς του με το σήμα και του ταυτόσημου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού· ο κίνδυνος σύγχυσης συμπεριλαμβάνει τον κίνδυνο συσχέτισης του σημείου με το σήμα.»

13 Το άρθρο 8 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Παραχώρηση άδειας χρήσης», προέβλεπε τα εξής:

«1. Είναι δυνατό να παραχωρηθούν άδειες χρήσης σήματος για το σύνολο, ή μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες έχει καταχωριστεί και για το σύνολο ή τμήμα του εδάφους ενός κράτους μέλους. Οι άδειες χρήσης μπορεί να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές.

2. Ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό κατά του έχοντος την άδεια εφόσον αυτός παραβιάζει διάταξη της σύμβασης για την παραχώρηση της άδειας χρήσης, όσον αφορά ιδίως τη διάρκειά της, τη μορφή υπό την οποία μπορεί, σύμφωνα με την καταχώριση, να χρησιμοποιηθεί το σήμα, τη φύση των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τις οποίες έχει παραχωρηθεί η άδεια, το έδαφος μέσα στο οποίο επιτρέπεται η επίθεση του σήματος ή την ποιότητα των προϊόντων που κατασκευάζει ή των υπηρεσιών που παρέχει ο έχων την άδεια.»

14 Οι ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 5 και 8 της πρώτης οδηγίας 89/104 είναι παρόμοιες με τις αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 10 και 25 της οδηγίας 2015/2436.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Οι VW, SW, CQ και ET είναι συνδικαιούχοι, κατ' ισομοιρίαν, του εθνικού σήματος και του σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης LEGEA, τα οποία έχουν καταχωρισθεί για αθλητικά είδη (στο εξής, από κοινού: επίμαχα σήματα).

16 Το 1993, οι VW, SW, CQ και ET αποφάσισαν να παραχωρήσουν στη Legea άδεια αποκλειστικής χρήσεως, δωρεάν και επ' αόριστον, των σημάτων των οποίων είναι συνδικαιούχοι (στο εξής: σύμβαση παραχωρήσεως αδείας χρήσεως).

17 Στα τέλη του 2006, ο VW εναντιώθηκε στη συνέχιση της συμβάσεως παραχωρήσεως αδείας χρήσεως.

18 Στις 16 Νοεμβρίου 2009, η Legea ενήγαγε τον VW ενώπιον του Tribunale di Napoli (πρωτοδικείου Νάπολης, Ιταλία) ζητώντας την κήρυξη της ακυρότητας των καταχωρισμένων από τον VW σημάτων που περιείχαν το σημείο «Legea». Με ανταγωγή, ο VW ζήτησε, αφενός, να κηρυχθούν άκυρα τα καταχωρισμένα από τη Legea σήματα και, αφετέρου, να διαπιστωθεί η παράνομη χρήση των επίμαχων σημάτων από τη συγκεκριμένη εταιρία.

19 Με απόφαση της 11ης Ιουνίου 2014, το Tribunale di Napoli (πρωτοδικείο Νάπολης) έκρινε ότι η Legea, ενεργώντας με τη συγκατάθεση όλων των συνδικαιούχων, είχε κάνει νόμιμη χρήση των επίμαχων σημάτων έως τις 31 Δεκεμβρίου 2006. Αντιθέτως, το δικαστήριο έκρινε ότι, πέραν της ημερομηνίας αυτής, η χρήση των σημάτων ήταν παράνομη λόγω της εναντίωσης του VW στη συνέχιση της συμβάσεως παραχωρήσεως αδείας χρήσεως.

20 Με απόφαση της 11ης Απριλίου 2016, το Corte d'appello di Napoli (εφετείο Νάπολης, Ιταλία) μεταρρύθμισε εν μέρει την ανωτέρω απόφαση. Εκτιμώντας ότι δεν απαιτείτο ομοφωνία των συνδικαιούχων για την παραχώρηση σε τρίτον αδείας χρήσεως σήματος, το δικαστήριο έκρινε ότι η βούληση των τριών εκ των τεσσάρων συνδικαιούχων των επίμαχων σημάτων αρκούσε για τη συνέχιση της συμβάσεως παραχωρήσεως αδείας παραχωρήσεως και πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2006, παρά την εναντίωση του VW.

21 Το αιτούν δικαστήριο, επιληφθέν αιτήσεων αναιρέσεως κατά της αποφάσεως της 11ης Απριλίου 2016, διερωτάται πώς μπορεί να ασκηθεί ατομικώς το αποκλειστικό δικαίωμα το οποίο κατέχουν από κοινού οι συνδικαιούχοι σήματος, υπό το πρίσμα των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, και παραπέμπει συναφώς στο άρθρο 10 της οδηγίας 2015/2436 καθώς και στα άρθρα 9 και 25 του κανονισμού 2017/1001.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνεπάγονται οι προαναφερθέντες κανόνες της ΕΕ [το άρθρο 10 της οδηγίας 2015/2436 και τα άρθρα 9 και 25 του κανονισμού 2017/1001], οι οποίοι προβλέπουν το αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παράλληλα τη δυνατότητα να ανήκει το σήμα σε πλείονες συνδικαιούχους κατ' αναλογίαν, ότι η παραχώρηση χρήσης του κοινού σήματος σε τρίτους, αποκλειστικά, δωρεάν και επ' αόριστον, μπορεί να αποφασιστεί κατά πλειοψηφία από τους συνδικαιούχους ή, αντιθέτως, απαιτείται ομοφωνία ως προς τη συγκατάθεση;

2) Στη δεύτερη περίπτωση, όταν εθνικά και ενωσιακά σήματα ανήκουν από κοινού σε πλείονα πρόσωπα, είναι σύμφωνη με τις αρχές του δικαίου της ΕΕ ερμηνεία η οποία καθιστά αδύνατο για έναν εκ των συνδικαιούχων του σήματος που παραχωρήθηκε σε τρίτους με ομόφωνη απόφαση, δωρεάν και επ' αόριστον, να ασκεί μονομερώς το δικαίωμα υπαναχώρησης από την ανωτέρω απόφαση ή μήπως, πρέπει, αντιθέτως, να θεωρηθεί σύμφωνη με τις ενωσιακές αρχές αντίθετη ερμηνεία, βάσει της οποίας ο συνδικαιούχος δεν δεσμεύεται εις το διηνεκές από την αρχική εκδήλωση της βούλησής του, οπότε μπορεί να αποδεσμευτεί από αυτήν με τα συνακόλουθα αποτελέσματα στην πράξη παραχώρησης;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

23 Οι SW, CQ και ET αμφισβητούν το παραδεκτό του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος, για τον λόγο ότι, στο μέτρο που η σύμβαση παραχωρήσεως αδείας χρήσεως συνήφθη με ομοφωνία των συνδικαιούχων των επίμαχων σημάτων, δεν έχει σημασία αν αρκούσε η ύπαρξη πλειοψηφίας για τη λήψη μιας τέτοιας αποφάσεως. Από την πλευρά της, η Legea υποστηρίζει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη, δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση της συγκαταθέσεως των συνδικαιούχων σήματος, τόσο για την παραχώρηση αδείας χρήσεως από τρίτον όσο και για την καταγγελία της σχετικής συμβάσεως παραχωρήσεως, δεν διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.

24 Υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία στηρίζεται σε σαφή διαχωρισμό των λειτουργιών μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, ο εθνικός δικαστής είναι ο μόνος αρμόδιος να διαπιστώσει και να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης καθώς και να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο. Ομοίως, εναπόκειται αποκλειστικώς στον εθνικό δικαστή, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2022, Contship Italia, C-433/21 και C-434/21, EU:C:2022:760, σκέψη 23).

25 Το Δικαστήριο μπορεί, επομένως, να απορρίψει αίτηση εθνικού δικαστηρίου μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσης ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση της 3ης Ιουνίου 2021, BalevBio, C-76/20, EU:C:2021:441, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

26 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο εξέθεσε με επαρκή σαφήνεια το νομικό και πραγματικό πλαίσιο και τους λόγους για τους οποίους διερωτάται ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, την οποία κρίνει αναγκαία για την έκδοση της δικής του αποφάσεως. Δεν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία ουδεμία σχέση έχει με τη διαφορά της κύριας δίκης ή ότι το πρόβλημα που εγείρεται έχει υποθετικό χαρακτήρα.

27 Το ανωτέρω συμπέρασμα δεν αναιρείται από το επιχείρημα που προέβαλε η Legea, καθότι το ζήτημα αν το δίκαιο της Ένωσης ρυθμίζει τον τρόπο λήψεως της αποφάσεως περί παραχωρήσεως αδείας χρήσεως σήματος από τους συνδικαιούχους του εμπίπτει στην επί της ουσίας εξέταση των προδικαστικών ερωτημάτων. Επιπλέον, αντιθέτως προς τα όσα υποστηρίζουν οι SW, CQ και ET, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι κρίσιμο για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, στο μέτρο που, αν η πλειοψηφία των συνδικαιούχων αρκεί για τη λήψη της αποφάσεως περί παραχωρήσεως αδείας χρήσεως σήματος, η ανάκληση, από μειοψηφούντα συνδικαιούχο, της συγκαταθέσεως την οποία είχε αρχικώς δώσει για την παραχώρηση της αδείας θα μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, να μην έχει συνέπειες.

28 Επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

29 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, η διαφορά αυτή διέπεται, όσον αφορά τα σήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τον κανονισμό 40/94 και, όσον αφορά τα εθνικά σήματα, από την πρώτη οδηγία 89/104. Οι διατάξεις των άρθρων 9 και 25 του κανονισμού 2017/1001 καθώς και του άρθρου 10 της οδηγίας 2015/2436, στις οποίες παραπέμπει το αιτούν δικαστήριο, αντιστοιχούν σε εκείνες των άρθρων 9 και 22 του κανονισμού 40/94 καθώς και του άρθρου 5 της πρώτης οδηγίας 89/104. Επομένως, τα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να αναδιατυπωθούν ώστε να παραπέμπουν στις διατάξεις αυτές.

30 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν η πρώτη οδηγία 89/104 και ο κανονισμός 40/94 έχουν την έννοια ότι για την παραχώρηση αδείας χρήσεως εθνικού σήματος ή σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του οποίου υφίσταται συγκυριότητα, ή για την καταγγελία της σχετικής συμβάσεως παραχωρήσεως, απαιτείται ομόφωνη ή κατά πλειοψηφία απόφαση των συνδικαιούχων.

31 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 της πρώτης οδηγίας 89/104 και το άρθρο 9 του κανονισμού 40/94, το σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Το άρθρο 5 του κανονισμού διευκρινίζει ότι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, συμπεριλαμβανομένων των οντοτήτων δημοσίου δικαίου, μπορεί να είναι δικαιούχος σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

32 Από το άρθρο 8, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας 89/104 και από το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 προκύπτει επιπλέον ότι τόσο για το εθνικό σήμα όσο και για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να παραχωρηθούν άδειες χρήσεως, αποκλειστικές ή μη, ως προς το σύνολο ή μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών για τα οποία έχουν καταχωρισθεί τα σήματα.

33 Από το άρθρο 16, παράγραφος 3, και από το άρθρο 21, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, τα οποία κάνουν λόγο αμφότερα για «συνδικαιούχους» σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκύπτει ότι ένα τέτοιο σήμα μπορεί να ανήκει σε πλείονα πρόσωπα.

34 Μολονότι είναι αληθές ότι η πρώτη οδηγία 89/104 δεν αναφέρεται στη συγκυριότητα επί εθνικού σήματος, εντούτοις, όπως επισήμανε κατ' ουσίαν ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 47 και 48 των προτάσεών του, η παράλειψη αυτή δεν σημαίνει ότι η συγκυριότητα επί εθνικού σήματος αποκλείεται, αλλά ότι διέπεται από το εθνικό δίκαιο, το οποίο ρυθμίζει τους όρους ασκήσεως, από τους συνδικαιούχους, των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα, περιλαμβανομένου του δικαιώματος της αποφάσεως περί παραχωρήσεως της αδείας χρήσεως ή περί καταγγελίας της σχετικής συμβάσεως παραχωρήσεως.

35 Εξάλλου, όπως προκύπτει από την τρίτη και την έκτη αιτιολογική σκέψη της πρώτης οδηγίας 89/104, η πρώτη οδηγία έχει μεν ως αντικείμενο την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων προκειμένου να εξαλειφθούν οι υφιστάμενες διαφορές που μπορούν να παρεμποδίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, πλην όμως δεν αποσκοπεί στην πλήρη προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών (πρβλ. απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2002, Robelco, C-23/01, EU:C:2002:706, σκέψη 33).

36 Ο δε κανονισμός 40/94, μολονότι αναγνωρίζει τη δυνατότητα ύπαρξης συγκυριότητας επί σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν περιέχει καμία διάταξη η οποία να διέπει τους όρους ασκήσεως, εκ μέρους των συνδικαιούχων σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα, περιλαμβανομένου του δικαιώματος της αποφάσεως περί παραχωρήσεως της αδείας χρήσεως ή περί καταγγελίας της σχετικής συμβάσεως παραχωρήσεως.

37 Από το άρθρο 16, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 προκύπτει πάντως ότι το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως αντικείμενο κυριότητας, λογίζεται ως εθνικό σήμα καταχωρισμένο στο κράτος μέλος το οποίο καθορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπει το συγκεκριμένο άρθρο. Επομένως, ελλείψει διατάξεως στον ανωτέρω κανονισμό η οποία να διέπει τους όρους υπό τους οποίους οι συνδικαιούχοι σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνουν την απόφαση περί παραχωρήσεως της αδείας χρήσεως ή περί καταγγελίας της σχετικής συμβάσεως παραχωρήσεως, οι όροι αυτοί διέπονται από το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους.

38 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι η πρώτη οδηγία 89/104 και ο κανονισμός 40/94 έχουν την έννοια ότι το ζήτημα κατά πόσον για την παραχώρηση αδείας χρήσεως εθνικού σήματος ή σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του οποίου υφίσταται συγκυριότητα, ή για την καταγγελία της σχετικής συμβάσεως παραχωρήσεως, απαιτείται ομόφωνη ή κατά πλειοψηφία απόφαση των συνδικαιούχων διέπεται από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

39 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κυρίων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαίνεται:

Η πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα

έχουν την έννοια ότι:

το ζήτημα κατά πόσον για την παραχώρηση αδείας χρήσεως εθνικού σήματος ή σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του οποίου υφίσταται συγκυριότητα, ή για την καταγγελία της σχετικής συμφωνίας παραχωρήσεως, απαιτείται ομόφωνη ή κατά πλειοψηφία απόφαση των συνδικαιούχων διέπεται από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο.

(υπογραφές)